

HALLGATÓI MUNKÁK¹

DOI: 10.17165/TP.2019.2.14

EGRESI VIVIEN² – JANKÓ JUDIT³**A Mesezene módszer hatásvizsgálata a fonológiai tudatosság tükrében**

Kutatásunk célja a Mesezene olvasás-előkészítő és olvasásindító program óvodai moduljának 5–6 éves gyermekek fonológiai tudatosságának fejlődésére gyakorolt hatásának vizsgálata. A bizonyítás céljából egy, a Mesezene módszerben egy teljes tanéven keresztül részesülő csoportot és egy korban illesztett kontrollcsoport vizsgáltuk. Fonológiai tudatosság alatt a szavak belső szerkezetéhez való tudatos hozzáférést és a szavak eltérő méretű egységekre bontásának/szegmentálásának képességét értjük (Jordanidisz, 2009). Az eredményeinkből látszik, hogy a vizsgálati csoport gyermekei a fonológiai tudatosság egyes dimenzióiban magasabb szintű fejlődést mutatnak a kontrollcsoportéhoz képest.

A fonológiai tudatosság szerepe az írott nyelv elsajátításában

Egyre több olyan gyermekkel találkozhatunk, kiknek írási és olvasási nehézségeit nem magyarázhatjuk érzékszervi sérüléssel, észlelési-érzékelési problémával, szerzett zavarokkal, idegrendszeri károsodással vagy környezeti tényezőkkel. Így terelődik egyre nagyobb figyelem a nyelvi, de legfőképp a hangtani tudatosság irányába (Lőrík, 2006).

Lőrík megfogalmazásában a metanyelvi tudatosság az a képesség, amelynek köszönhetően képesek vagyunk a nyelvről tárgyként gondolkodni, illetve lehetővé teszi azt is, hogy a nyelvvel különböző műveleteket végezhessünk. Ez a képesség szoros összefüggésben van a beszélt és az írott nyelv elsajátításával (Lőrík, 2006).

A fonológiai tudatosság alatt a szavak belső szerkezetéhez való tudatos hozzáférést és a szavak eltérő méretű egységekre bontásának/szegmentálásának képességét értjük.

¹ a közölt írások a XXXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Tanulás- és Tanításmódszertani – Tudástechnológiai Szekciójában publikációs különdíjat nyert hallgatók munkái

² Logopédus hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar; egresi.vivi@gmail.com

³ Logopédus hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar; janko.judit14@gmail.com

A fonológiai tudatosság szintjei

A fonológiai tudatosság fejlődésének iránya a nagyobb szegmentumok észlelésétől a kisebbek felé halad. Ez a képesség lehetővé teszi azt, hogy a szavakat, tudatosan, eltérő méretű egységekre bontsuk: szótagokra majd hangokra (Jordanidisz, 2009).

Mind Goswami (2002, id. Jordanidisz, 2009) mind pedig Barbour et al. (2003, id. Jordanidisz, 2009) úgy gondolták, hogy e képesség fejlődése alapvetően két fő szintre oszlik. Az első szint a fonológiai, a második pedig a fonémaszint. Míg a fonológiai szint elérése egy korábban kialakuló és könnyebben hozzáférhető folyamat, addig a fonémaszint csak később jelenik meg, illetve a rímképzést, a szótagokra bontást és a szótagkezdet és rím megkülönböztetésének képességét tartalmazza. A műveletek, melyeket mindennek segítségével vagyunk képesek végrehajtani, a szegmentálás, vagyis a nagyobb egységek hangokra bontása, a szintézis, melynek értelmében hangokból szavakat/nagyobb egységeket vagyunk képesek létrehozni, a hangizolálás, ami az adott hang helyének meghatározását jelenti, illetve a beszédhang-manipuláció, amely nélkül nem működne a beszédhangok cseréje, elhagyása, vagy az adott sorrendek megfordítása sem (Jordanidisz, 2009).

A leginkább komplex műveletek közé a fonéma-manipulációs feladatok tartoznak, melyek nehézségi fokát nagyban befolyásolja a szavak hossza és az egységek számossága, melyekkel műveletet kell végezni. Nehezebben kivitelezhető műveletnek tekintjük az álszavak hangjainak helyes sorrendben való ismétlését is a valódi szavak fonémáinak helyes sorrendben való felfűzésével szemben. Hiszen az álszavakkal végzett szintézis esetén a mentális lexikon nem tud aktiválódni, így a munkamemóriát és a végrehajtó funkciókat nagyobb terhelés éri. Kijelenthetjük, hogy a fonológiai tudatosság legnehezebb része a manipuláció, melynek során különböző méretű szegmenseket cserélhetünk, törölhetünk, betoldhatunk (Jordanidisz, 2015).

A fonológiai tudatosság fejlődése

A fonológiai képességek fejlődése szorosan kapcsolódik a beszédészlelés fejlődéséhez. A beszédészlelés fejlődésének köszönhetően képesek a gyermekek hangok, hangkapcsolatok azonosítására (Bóna, 2008).

Spontán módon a szótagtudatosság fejlődik a legkorábban magyar anyanyelvű gyermekeknél a fonológiai tudatosság kezdeti szakaszában. A szótagolás 8 éves életkortól működik tökéletesen, ezt természetesen megerősíti a szótagolás szabályainak explicit tudatosítása is. Mivel a mentális lexikon rím alapú aktiválásához a végrehajtó funkciók érése is szükséges, nem csak a nyelvi érés, így a gyermekek rímtudatossága csak korlátozott mértékben fejlődik az anyanyelvi tapasztalatok és mondókák hatására. A komplex szótag- és fonéma-manipulációs műveletek

fejlődését befolyásolja az általános kognitív érés, ezért az óvodás korú gyermek csak korlátozottan fér hozzá a szavak fonémaszintű elemeihez. A fonémaszint komplexebb elemeit megelőzi a fonémaizolációs képesség. Az olvasástanulás hatására a fonématudatosság ugrásszerű fejlődésnek indul. A komplexebb fonématudatossági műveletek könnyen elvégezhetővé válnak a magyar gyermekek számára, két-három évnyi intézményes nevelés-oktatás eredményeként (Jordanidisz, 2015).

A Mesezene módszer bemutatása

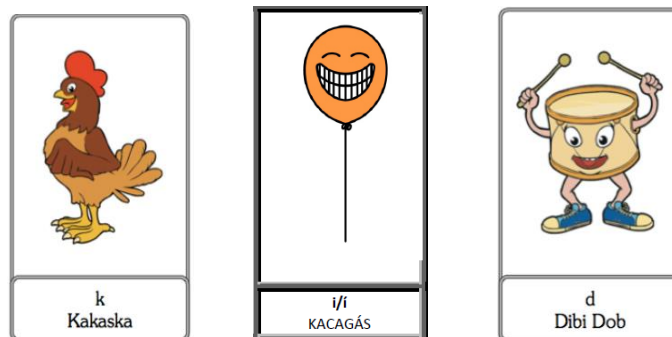
A *Mesezene* módszer motivációs élménypedagógiai metódus, mely játékos élményszerzés során előhangolja az olvasáshoz szükséges képességeket (Ványi és mtsai, 2014).

A módszert 2011-ben kezdte el kidolgozni Ványi Ágnes és Szűcs Antal Mór, majd néhány év elteltével Sándor Krisztina is csatlakozott a munkához.

A program két modulra oszlik, az óvodai és az iskolai modulra, melyek külön is jól alkalmazhatóak, hatékony rendszerei az írásbeliség előkészítésének/kiépítésének, viszont egymásra épülve megkönnyítik az óvodából iskolába kerülés nehéz időszakát. Az óvodai modul önálló módszerként is működhet. Az iskolába lépést megelőzően játékosan fejleszti a gyermekek fonológiai tudatosságát, a szavak analizálásának és a beszédhangok diszkriminációjának sokrétű feladatát végzi, melyeknek célja a későbbi olvasástanulás hatékonnyá tétele (Szűcs, 2018).

- (1.) A módszer kiemeli az önálló beszédhangot a beszédfolyamból. Így rögzül a gyermek fonológiai tárában az izolált fonéma mentális reprezentációja mind akusztikus, mind beszédmotoros itemként (Ványi és mtsai, 2014).
- (2.) A szilárd fonemakategória lehetővé teszi, hogy a beszédhanghoz vizuális objektumokat rendeljünk. Ez a kapcsolatrendszer a későbbi tényleges graféma–fonéma asszociáció előhangolása (Ványi és mtsai, 2014).
- (3.) A módszer elkülöníti a magánhangzókat és a mássalhangzókat, mindkét csoportot jól elhatárolt, vizuális elemekkel kapcsolja össze. A magánhangzók színes, arckifejezéssel rendelkező lufikként jelennek meg, míg a mássalhangzók a játékbolt lakóinak képében. A két fonetikai csoport közti distinkciót egy egész tanéven átívelő mesefolyam mélyíti tovább. Tehát a konzonánsokat a vokálistól nem fonetikai elemzéssel, hanem külső, vizuális rendszeren keresztül megvalósuló asszociációs megsegítéssel, valamint egy hosszabb történeti rendszerrel különíti el (Ványi és mtsai, 2014).
- (4.) A fejlesztés utolsó állomásaként a módszer a vizuális jeleket párba állítja (1. ábra). Egységben szemléltet a gyermekkel egy magánhangzót megjelenítő színes lufit és egy

mássalhangzót szimbolizáló játékgfigurát. Így a két jelenség együtt a gyermek mentális tárában egy szótagot idéz fel, vagyis előhangolja az összeolvasás képességét (Ványi és mtsai., 2014).

1. ábra. A program szereplői

Forrás: Ványi és mtsai, 2012)

A kutatás ismertetése

A vizsgálati eszköz bemutatása

A vizsgálati eszközt Kara Dóra szakdolgozatából adaptáltuk. A vizsgálat altesztjei, a fonológiai tudatosság egyes szintjein belül, a fejlődés sorrendjében a következők:

– *Szótagszintű műveletvégzés: szavak szegmentálása*

Óvodás korban nem pontozzuk, hogy a gyermek az elválasztás szabályainak megfelelően bontja-e a szavakat, csak azt pontozzuk, hogy megfelelő elemszámú szótagra bontja-e az adott szót (Kara, 2016).

– *Szótagszerkezet szintű műveletvégzés: mondóka alapú rímkeresés*

A ritmusos mondókák zárrímeinek aktiválása egy könnyebb formája a rímelő szavak aktiválásának. Segítséget nyújthat a feladat megoldásánál a szövegkörnyezet és a ritmus is (Kara, 2016).

– *Fonémaszintű műveletvégzés*

A következő szubtesztek olyan, standardértékekkel nem rendelkező mérőeljárások, melyeket Kara Dóra a módszeralkotókkal együtt dolgozott ki (Kara, 2016).

– *Fonéma azonosítás (mgh) vizsgálata szavakban*

A teszt kifejezetten azoknak a magánhangzóknak a percepciójára fókuszál, melyek a *Me-sezene* óvodai moduljában megjelennek. A gyermekeknek fel kell ismerniük a vizsgálatvezető által kiejtett szavakban a célfonémát (*a,ó,i*). A teszt nem tesz különbséget a rövid és hosszú magánhangzók között (Kara, 2016).

– *Magánhangzók izolálása*

A gyermekeknek ki kell emelniük a vizsgálatvezető által kimondott szavakból a magánhangzókat. Két hibás válasz után a tesztfelvételt abbahagyjuk (Kara, 2016).

– *Fonémaazonosítás (msh) vizsgálata szavakban*

A feladat hasonló a korábban ismertetett fonéma azonosítási vizsgálathoz. Azonban a módszerben szereplő mássalhangzókon kívül tartalmaz egyéb mássalhangzókat is, melyek segítségével a transzferhatás vizsgálható (Kara, 2016).

– *Fluenciatesztek*

– *Verbális fluencia vizsgálata szóelőhíváson keresztül (mgh)*

A gyermek feladata, hogy adott idő alatt (30mp) minél több szót hívjon elő az adott magánhangzókra vonatkozóan. Ezek a magánhangzók megjelennek a *Mesezene* módszerben (Kara, 2016).

– *Verbális fluencia vizsgálata szóelőhíváson keresztül (msh)*

Az előző vizsgálathoz hasonlóan ebben a tesztben is megjelennek a Mesezenében található mássalhangzók (Kara, 2016).

– *Munkamemória tesztek*

– *Fonológiai munkamemória vizsgálata álszóismétléssel*

A teszt összpontszáma a legmagasabb megismételt szótagszámot jelenti, tehát ha a vizsgálati személy az adott szótagszámú szavak közül legalább kettőt meg tud ismételni, akkor pontozható. A 9 elemű álszóteszten 4 éves korra a teszt mutatói 3,5-ös átlagot, 6 éves korra 4,9-es átlagot, 8 éves korra 5,5-ös átlagot adnak meg (Racsomány és mtsai, 2005).

– *Verbális munkamemória vizsgálata számemlékezet-teszttel*

A gyerekeknek a teszt során minél hosszabb itemekből álló szótagsort kell megismételniük. Csak a helyes sorrendű válasz fogadható el. Ha két számsort téveszt, vagy nem tud a vizsgálati személy, a tesztfelvételt abbahagyjuk (Kara, 2016).

– *Végrehajtó funkciók vizsgálata fordított számemlékezet-teszttel*

A teszt során a gyermekeknek a vizsgálatvezető által elmondott egyre bővülő itemekből álló számsorokat kell elmondaniuk, ám ezúttal fordított sorrendben. Csak a helyes sorrendben elmondott válasz az elfogadható. Két hibás válasz után a tesztfelvételt abbahagyjuk (Kara, 2016).

Hipotézisek

- (1.) A vizsgálati csoport (VCS) gyermekei jobban fogják azonosítani a magánhangzókat, mint a kontrollcsoport (KCS) gyermekei, a módszer hatásának köszönhetően.
- (2.) A módszerben részt vett gyermekek a fejlesztő foglalkozások hatására nagyobb fejlődést fognak mutatni a szótagszinten végzett feladatok területén, mint a KCS.
- (3.) A vizsgálati csoport gyermekei lényegesen jobban fogják azonosítani a mássalhangzókat, mint a kontrollcsoport gyermekei.
- (4.) Feltételezzük, hogy a módszer rendelkezik transzferhatással. Mindezt a teszt „*Programban nem szereplő mássalhangzók*” fonéma-percepció és verbális fluenciavizsgálat részének elemzésével szeretnénk igazolni.
- (5.) Feltételezzük, hogy a vizsgálati csoport gyermekei jobb eredményeket fognak elérni a verbális fluenciatesztekben, hiszen a program keretein belül sor került bizonyos hangok szegmentálására szavakban, melynek hatására a lehívás is fejlődhet. Ezen kívül a módszer transzferhatása ismét érvényben lehet.
- (6.) Feltételezzük, hogy a VCS gyermekeinek munkamemóriája (fonológiai és verbális egyaránt) szintén magasabb fejlődési átlagot mutat majd, mint a KCS gyermekeinek teljesítménye.
- (7.) Feltételezzük, hogy a VCS a fonológiai tudatosság műveleti szintjén is lényegesen jobban fog teljesíteni, mint a KCS.

A vizsgálat menete, körülményei

Az összesített kutatás két vizsgálati és két kontrollcsoportból tevődik össze. A vizsgálatban, melyet a 2017/18-as tanévben végeztünk el, összesen 53 gyermek vett részt. A vizsgálati csoportot 27, a kontrollcsoportot 26 gyermek képezte, a gyermekek többsége óvodákból került ki. A vizsgálati és kontrollcsoport bemeneti eredményeik alapján összehasonlíthatók.

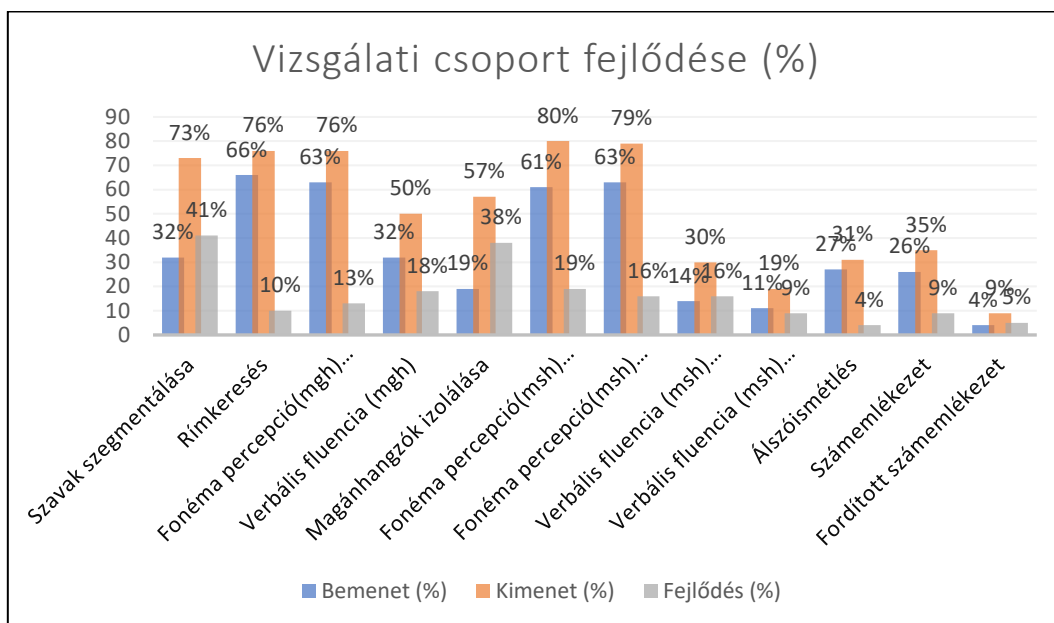
A vizsgálati csoportba azok a gyermekek tartoztak, akik egy teljes tanéven keresztül részesültek az olvasás-előkészítő *Mesezene* programban, a kontrollcsoport pedig korban illesztett, a módszerben nem részesülő gyermekekből állt. Mind két csoport átlagéletkora 5 év 10 hónap a bemeneti vizsgálat idején, és 6 év 6 hónap a kimeneti vizsgálat idején. A bemeneti vizsgálat felvételére 2017 szeptemberében került sor, a módszer alkalmazásának kezdete előtt, a kimeneti vizsgálatra pedig 2018 májusában, a módszer befejezte után.

Eredmények összesítése

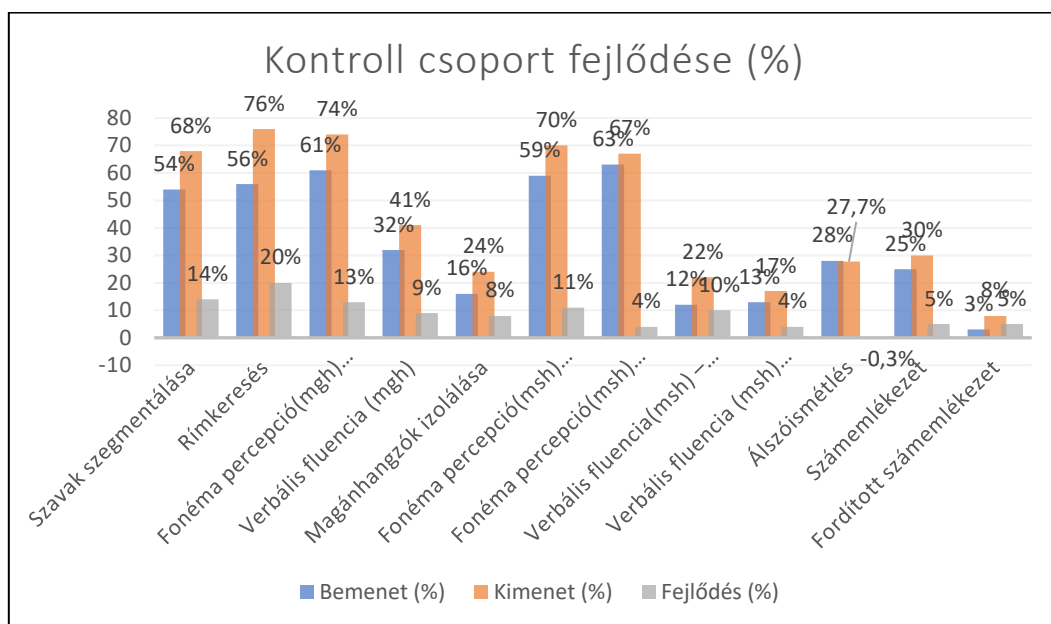
Az eredmények összesítése Excel táblázatban történt, melyben a különböző szubtesztekben mutatott fejlődések számítását, illetve azok szórását és szignifikancia számítását végeztük el.

A teszt vizsgálta a gyerekek fonológiai tudatosságát, verbális fluenciáját, illetve munkamemóriáját (Kara, 2016).

A két csoport vizsgálatának eredményeit az alábbi ábrákon (2. és 3. ábra) feladatokra bontva, százalékos értékek segítségével szeretnénk szemléltetni.

2. ábra. A vizsgálati csoport bemeneti és kimeneti mérésének eredményei százalékosan

3. ábra. A kontrollcsoport bemeneti és kimeneti mérésének eredményei százalékosan

Szavak szegmentálása

A szótagszintű műveletvégzés területén a vizsgálati csoport gyermekei jobban teljesítettek, mint a kontrollcsoport gyermekei ($p=0,43$). Látható, hogy a VCS gyermekei, megugorva a spontán fejlődést, 41%-os fejlődést mutatnak, míg a KCS-ba tartozó gyermekeknél ez az érték mindössze 14%. A bemeneti értékek igen nagy eltérést mutatnak, így a két adat nem vethető össze. Ezen a területen így további vizsgálatok szükségesek.

Rímkeresés

A KCS bemeneti értékei jóval kisebb értéket mutattak a VCS-hoz képest. A bemeneti értékek nagy különbsége miatt komolyabb elemzést ebben a faktorban sajnos nem végezhetünk.

Magánhangzók azonosítása és izolálása

A magánhangzók percepciója részfeladatban a VCS és a KCS egyformán teljesített. Bemeneti értékekben minimális eltérés ugyan tapasztalható, azonban kis mértéke miatt ettől eltekinthetünk. Fejlődési átlaguk 13%. A két csoport a magánhangzók azonosításában ugyanolyan szinten tart, így első hipotézisünket elvetettük.

Az izoláció műveleti szintű fonológiai tudatosságot igényel, ami bonyolultabb tevékenység, mint az azonosítás. A vizsgálati csoport és kontrollcsoport hasonló eredményt produkált a bemeneti méréskor (VCS: 19%, KCS: 16%). A vizsgálati csoport a kimeneti méréskor 57%-ot mutat, míg a kontrollcsoport 24%-ot. Tehát a fejlődés különbsége számottevő (VCS: 38%, KCS: 8%), a VCS fejlődési átlaga több mint négy és félszerese a KCS átlagának. A magánhangzók izolálásakor a programban részt vett gyermekek szignifikánsan ($p=0,0017$) jobban teljesítettek, mint a spontán fejlődésre bízott gyermekek. Ez igazolja a *Mesezene* módszer fonémaizolációs képességre gyakorolt fejlesztő hatását. Ezzel a fonémák izolálására vonatkozó hipotézisünk igazolódott.

Mássalhangzók azonosítása

Feltevéseink szerint a VCS gyermekei a fonológiai fejlesztés hatására jobban fogják észlelni a mássalhangzókat, ezen belül is azokat, amelyek a fejlesztőprogram szerves részét képezték. Mindkét esetben nagyobb fejlődést tudhat magáénak a VCS. Érdekes módon szignifikáns különbséget a két csoport teljesítményében a programban nem szereplő mássalhangzók azonosításánál találtunk ($p=0,012$). Nem meglepő, hogy a módszer fejlesztő hatása leginkább a mássalhangzók azonosításánál jelenik meg, hiszen a gyermekek érzékenyebbek a magánhangzók észlelésére, mint a mássalhangzókéra (Lőrík, 2006).

Ez az eredmény alátámasztja azt a feltevésünket, hogy a módszer generálisan hat a fonológiai tudatosságra. Magát a képességet fejleszti, nem csak az egyes kiragadott hangokat, így transzferhatással bír a teljes magyar fonetikai bázisra.

Verbális fluenciatesztek

A vizsgálati csoport ezen a területen is többet fejlődött. Hasonlóan a percepció feladatokhoz, itt is sejthetünk transzferhatást, mivel a VCS gyermekei nagyobb fejlődést mutatnak a módszerben nem szereplő mássalhangzóknál is (VCS: 9%, KCS: 4%).

Nem szignifikáns, azonban számottevő a fejlődés ($p=0,1961$) a magánhangzók fluencia-tesztjében, a fejlődés duplája a kontrollcsoport fejlődésének (VCS: 18%, KCS: 9%). Ezzel ötödik hipotézisünk igazolása csak részben sikeres.

Munkamemória vizsgálata

A VCS gyermekei közel szignifikánsan jobb eredményt értek el az álszóismétlési ($p=0,0282$) és a szememlékezet-tesztben ($p=0,0563$). Ezek az eredmények azt is igazolják, hogy a módszer nemcsak a fonológiai tudatosság (FT) területére van hatással, hanem az FT fejlődéséhez szorosan kapcsolódó területek fejlődését is megtámogatja.

A végrehajtó funkciók területén azonban nincs eltérés a fejlődés tekintetében: ez egyaránt 5%.

Hipotézisek megválaszolása

- (1.) A vizsgálati csoport és a kontrollcsoport a magánhangzók észlelésének tekintetében egyformán teljesített. Fejlődési átlaguk 13%. A két csoport a magánhangzók azonosításában ugyanolyan szinten tart, így első hipotézisünket elvetettük.
- (2.) A szótagszintű műveletvégzés területén a vizsgálati csoport gyermekei jobban teljesítettek, mint a kontrollcsoport gyermekei, így az erre a területre vonatkozó hipotézisünk igazolásának irányába tettünk egy lépést. Azonban a bemeneti értékek igen nagy eltérést mutatnak, így a két adat nem vethető össze. Így a hipotézis igazolásának érdekében további vizsgálatok lehetnek szükségesek.
- (3.) Nagyobb fejlődést mutat a VCS a mássalhangzók észlelésének területén, ám ez nem minősült jelentősnek. Így hipotézisünket, mely szerint a vizsgálati csoport gyermekei minden esetben jobban fogják észlelni a mássalhangzókat a kontrollcsoport gyermekeinél, elvetettük.

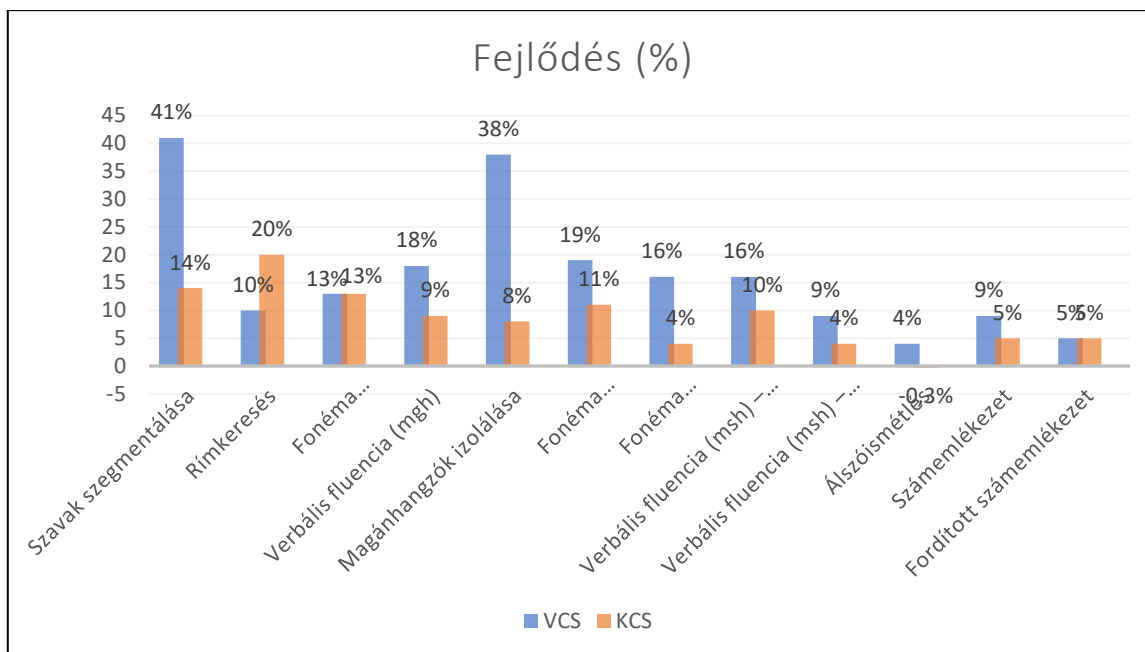
- (4.) A *Mesezene* módszer transzferhatására építve az volt a feltevésünk, hogy a programban részt vett gyermekek nemcsak a metódus során a foglalkozásokba épített mássalhangzókat (msh) fogják jobban azonosítani, hanem egyéb, a metódusban nem szereplő msh-kat is. Ezen feltevésünk igazolódni látszik, ugyanis szignifikáns különbséget találtunk a két csoport teljesítményében a programban nem szereplő mássalhangzók azonosításánál ($p=0,012$).
- (5.) Feltételeztük, hogy a vizsgálati csoport gyermekei jobb eredményeket fognak elérni a verbális fluenciatesztekben, illetve bízunk a transzferhatás működésében. A vizsgálati csoport többet fejlődött a területen, illetve itt is sejthetünk transzferhatást, mivel a VCS gyermekei nagyobb fejlődést mutatnak a módszerben nem szereplő mássalhangzóknál is. Ezen kívül a magánhangzók fluenciatesztjében mért fejlődés duplája a kontrollcsoport fejlődésének. Ezzel hipotézisünk igazolása részben sikeres.
- (6.) A vizsgálati csoport gyermekei jobb eredményt értek el az álszóismétlési és a szememlékezet-tesztben ($p=0,0563$). Ezek az eredmények igazolják hipotézisünket, mely szerint a módszer nemcsak a fonológiai tudatosság területére van hatással, hanem a fonológiai tudatosság fejlődéséhez szorosan kapcsolódó területek fejlődését is megtámogatja.
- (7.) Feltételeztük, hogy a fejlesztés hatására a fonológiai tudatosság nehezebb, műveleti szintjén is jobban fog teljesíteni a VCS. Hipotézisünket a nyert adatok alátámasztják: a VCS szignifikánsan jobb eredményt ért el a magánhangzók izolálása feladatban ($p=0,0017$).

Összegzés

Az elvégzett vizsgálatok alapján úgy tűnik, a módszer hatást gyakorol a fonológiai tudatosság képességére.

Szignifikáns különbséget találtunk

- (1.) mássalhangzók azonosításánál,
- (2.) magánhangzókkal végzett műveleti (izolációs) feladatoknál, illetve
- (3.) a munkamemória-feladatokban (4. ábra).

4. ábra. A VCS és KCS átlagos fejlődése, százalékos értékben, feladatokra bontva

Nem mutatható ki azonban szignifikáns fejlődés a rímkeresés és magánhangzó percepciók feladataiban.

A mássalhangzók észlelése szintén jó eredményeket hozott a vizsgálati csoport javára, itt úgy látszik, kimutatható a módszer fejlesztő hatása.

BIBLIOGRÁFIA

- Bóna, J. (2008). A beszédészlelés szerepe az írásban és az olvasásban. *Gyógypedagógiai szemle* 36. évf. 3. sz. pp. 193–203.
- Jordanidisz, Á. (2009). A fonológiai tudatosság fejlődése az olvasástanulás időszakában. *Anyanyelv Pedagógia*. 2. évf. 4. sz. [online] <http://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=222> [2018.09.02.]
- Kara, D. (2016). *Az Óvodai Mesezene Program hatásvizsgálata a fonológiai tudatosság tükrében*. Szakdolgozat; Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.
- Lőrök, J. (2006). *A gyermeki fonológiai tudatosság megismeréséről*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Fonetikai és Logopédiai Tanszék.
- Racsmány, M. – Lukács, Á. – Németh, D. – Pléh, Cs. (2005). A verbális munkamemória magyar nyelvű vizsgálóeljárásai. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 60. évf. 4. sz. pp. 479–505. DOI: [10.1556/mpszle.60.2005.4.3](https://doi.org/10.1556/mpszle.60.2005.4.3)
- Sándor K. – Szűcs A. – Ványi Á. (2012). *Partitúra* (a módszeralkalmazást segítő kiadatlan belső anyag).

Szűcs, A. M. (2018). *Fonológiai tudatosság fejlesztése a Mesezene élménypedagógiai Módszerével*. Budapest: Megjelenés alatt

Ványi, Á. – Sándor, K. – Szűcs, A. M. (2014). Óvodai mesezene program: hangulatmesék” avagy az olvasás előkészítésének élménypedagógiai megközelítése. *Fejlesztő pedagógia* 25. évf. 2. sz. pp. 48–64.

VIVIEN EGRESI – JUDIT JANKÓ

STUDY OF THE IMPACT OF „MESEZENE” METHOD IN THE LIGHT OF PHONOLOGICAL AWARENESS

The purpose of the research is to present the impact of „Mesezene” reading preparation program’s preschool module about the development of phonological awareness of 5-6 year old children. We studied two groups of children: one received the program for a year, while the other one was an age-matched control group. Phonological awareness is the conscious access to the internal structure of words and the ability to split words into units of different sizes (Jordanidisz 2009). Our results show that the children of the test group reached a higher level of development in some part of the phonological awareness compared to the control group.

MELLÉKLET

	VCS			KCS		
	Bemenet Átlag (%)	Kimenet Átlag (%)	Fejlődés átlaga (%)	Bemenet Átlag (%)	Kimenet Átlag (%)	Fejlődés átlaga (%)
Szavak szegmentálása	32	73	41	54	68	14
Rímkeresés	66	76	10	56	76	20
Fonéma percepció vizsgálata szavakban (mgh)	63	76	13	61	74	13
Verbális fluencia (mgh)	32	50	18	32	41	9
Magánhangzók izolálása	19	57	38	16	24	8
Fonéma-percepció vizsgálata szavakban (msh) – módszerben szereplők	61	80	19	59	70	11
Fonéma-percepció vizsgálata szavakban (msh) – módszerben nem szereplők	63	79	16	63	67	4
Verbális fluencia (msh) – módszerben szereplők	14	30	16	12	22	10
Verbális fluencia (msh) – módszerben nem szereplők	11	19	9	13	17	4
Álszóismétlés	27	31	4	28	27,7	-0,3
Számemlékezet	26	35	9	25	30	5
Fordított számemlékezet	4	9	5	3	8	5

1. táblázat. A VCS és KCS eredményeinek feladatonkénti összevetése (%)